



Kosovo Educational Research Journal

Volume 2, Issue 2, 54-64.

ISSN: 2710-0871

<https://kerjournal.com/>

Çocukların Eğitiminde Oyunun Önemi ve Öğretmenlerin Görüşleri

Sera KOTERE¹

Özet: Bu çalışmada okul kavramları açıklanarak, ilköğretim ve okulöncesi döneminde çocukların eğitiminde oyunun önemi, aralarında ilişkiye dikkat çekilmiştir. Nitel araştırma yöntemi ve veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Araştırma, 2020–2021 eğitim–öğretim yılının ikinci döneminde, Prizren şehrinde bulunan 3 ilköğretim okulunda görev yapan 16 sınıf öğretmeniyle, 3 devlet ve 3 özel okulda görev yapan 14 anaokulu (Türk ve Arnavut) öğretmeniyle yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin oyunu bir öğrenme yöntemi, kişilik ve gelişimde önemli bir yer olduğu, çocukların kendini ifade etme biçimi, eğlence aracı ve gelişim destekçisi olarak tanımladıkları belirtilmiştir. Öğretmenlerin ise oyunlar esnasında gözlemci, ortamı sağlayan, yol gösteren, güvenliği sağlayan katılımcı rollerini üstlenerek çocukların oyunlarına dahil oldukları sonucuna varılmıştır. Oyun için en ideal zaman dilimi 15dk-30dk olduğu ancak mevsimsel olarak farklılıkları gösterdiği sonucuna varılmıştır. Oyun esnasında tüm çocukları oyuna dahil etme görevini üstlenen öğretmenlerin, ödül olarak sözel ifade, alkış ve sembol kullandıkları, ceza yöntemi olarak ise oyuna ara verdirme ve ceza kullanmamaları gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi, oyun, eğitim, eğitimde oyun

To cite this article: Kotere, S. (2021). Çocukların Eğitiminde Oyunun Önemi ve Öğretmenlerin Görüşleri. Kosovo Educational Research Journal, 2(2), 54-64.

¹ Prizren Ukshin Hoti Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğrencisi.

1. GİRİŞ

Eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi yani çocuklara istenilen davranışların, alışkanlıkların ve tutumların kazandırılması için uygun eğitim tekniklerinden yararlanılması gerekmektedir (Aral, 2000:51).

Okulöncesi (0–6 yaş) eğitim insan hayatının temelini oluşturan unsurların başında gelir. Bu dönem çocuğun doğumundan temel eğitimin başladığı ana kadar geçen zamanı kapsayan, gelişim alanlarının büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğinin biçimlendiği aile ortamında ve eğitim kurumlarında verilen süreci kapsar. Oyun ile insan ilişkileri, yardımlaşma, konuşma, bilgi edinme, deneyim kazanma, psikomotor gelişim, duygusal ve sosyal gelişim etkilendiği gibi zihin ve dil gelişimi de etkilenir. Yetişkinler oyunu, çocuğun eğlenmesi, oyalanması ve başlarından savmak için bir uğraşı olarak görürler oysa oyun, çocuk için ciddi bir iştir. Çocuk oynadıkça becerileri artar, yetenekleri gelişir (Memiş,2006 ve Öztürk,1998).

Oyun aracılığı ile çocuklar karar verme, kurallara uyma, başkalarına karşı saygılı ve dürüst olma, grup içinde davranışlarını denetleme, başkalarıyla iş yapabilme özelliklerini geliştirirler. Bu ihtiyacın giderilmemesi ya da kısıtlanması durumunda toplumun çekirdeğini oluşturan çocukların sağlıklı bir biçimde gelişmeleri gerçekleşmez. Çünkü çocuklar oyun içinde oynadıkları rollerin aracılığıyla ileriki yaşamları için deneyim kazanırlar (Tamer,1987). Aynı zamanda çocuğun çevresi ile ilişki kurmasına (sosyal gelişimini destekleyici), duygu (duygusal gelişimini destekleyici) ve düşüncelerini yansıtmaya (dil gelişimi ve bilişsel gelişimini destekleyici) yardımcı olmaktadır (Hazar, 2005: 12).

Pilten ve Pilten (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise; çocukların oyun algısı yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda; çocukların, her hangi bir aktivitenin oyun olup olmadığına karar vermede kullandıkları temel ölçütün eğlence olduğu belirlenmiştir. Stresli ortamlar, katılımın zorunlu ve yönetimin yetişkinlerde olması, çocukların oyunlara katılımını engellemektedir. Çocuklar genellikle oyunu kendilerine ait bir etkinlik olarak değerlendirmektedir.

2. YÖNTEM

Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bu kısmında kullanılan yöntem, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçlarının geliştirilmesi-uygulanması ve analizi üzerinde durulmaktadır. Bu bölümde, araştırmanın yürütülmesinde izlenen model,

evren, örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama aracının hazırlanması ve uygulanması, verilerin çözüm ve yorumlanmasına ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Bu araştırmada, ilköğretimde ve anaokulunda görev yapan öğretmenlerin çocukların eğitiminde oyunun önemi ile ilgili görüşlerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

2.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenine ulaşmak mümkün olmadığı için evreni temsil eden örnekleme, 2020–2021 eğitim–öğretim yılının ikinci döneminde Prizren şehrinde bulunan 3 ilköğretim okulunda 16 sınıf öğretmeni, 3 özel ve 3 devlet anaokulunda 14 (Türk ve Arnavut) anaokulu öğretmeni oluşturmaktadır. Anket sırasına göre katılım durumları ile ilgili bilgiler aşağıda Tablo 2.1.1 'de özetlenmiştir.

Öğretmenler	Okulöncesi öğretmenliği	14
	Sınıf öğretmenliği	16

Tablo 2.1: Örneklem Tablosu

3. BULGULAR

3.1. Öğretmenlerin Çocukların Eğitiminde Oyunun Önemi Hakkında Görüşleri İle İlişkili Bulgular ve Yorumlar

3.1.1. Çocuğun Eğitimde Ve Kişilik Gelişiminde Oyun Önemli Bir Yer Tutar

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Katılıyorum	29	96,7%
Katılmıyorum	1	3,3%
Kararsızım	0	0,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.1. Çocuğun Eğitimde Ve Kişilik Gelişiminde Oyun Önemli Bir Yer Tutar

Tablo 3.1.1. ‘de görüldüğü gibi soru 1’e bakıldığında “Çocuğun Eğitimde Ve Kişilik Gelişiminde Önemli Bir Yer Tutar” görüşüne 29’u (%96,7) katılıyorum , 1’i(%3,3) katılmıyorum ve 0’ı (%0,0) kararsızım cevabını vermiştir. Bu verilerin sonucunda çocuğun eğitimde ve kişilik gelişiminde oyunun büyük bir yer kapladığı sonucuna varılmıştır.

3.1.2. Oyun Çocukların Hayatının Büyük Bir Kısmını Oluşturur

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Katılıyorum	27	90,0%
Katılmıyorum	1	3,3%
Kararsızım	2	6,7%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.2. Oyun Çocukların Hayatının Büyük Bir Kısmını Oluşturur

Tablo 3.1.2.‘de görüldüğü gibi soru 2’ye bakıldığında “Oyun Çocukların Hayatının Büyük Bir Kısmını Oluşturur” görüşüne 27’si (%90,0) katılıyorum , 1’i (%3,3) katılmıyorum ve 2’si (%6,7) kararsızım cevabını vermiştir. Bu veriler sonucunda oyunun çocukların hayatında büyük bir kısmını oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

3.1.3. Oyun Sırasında Öğretmenler..... Olmalıdır

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Gözlemci	2	6,7%
Güvenliği Sağlayan	2	6,7%
Katılımcı	3	10,0%
Ortam Sağlayan	0	0,0%
Yol Gösterici	2	6,7%
Hepsi	21	70,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.3. Oyun Sırasında Öğretmenler..... Olmalıdır

Tablo 3.1.3.’te görüldüğü gibi soru 3’e bakıldığında “ Oyun Sırasında Öğretmenler..... Olmalıdır” görüşüne 2’si (%6,7) gözlemci , 2’si (%6,7) güvenliği sağlayan, 3’ü (%10,3)

katılımcı, 0'ı (%0,0) ortam sağlayan, 2'si (%6,7) yol gösterici, ve 21'i (%70,0) hepsi cevabını vermiştir. Bu veriler sonucunda çocukların oyun esnasında öğretmenler gözlemci, güvenliği sağlayan, katılımcı, ortamı sağlayan ve yol gösterici olmalıdır sonucuna varılmıştır.

3.1.4. Oyun İçin Belirtilen En Etkili Zaman Dilimi Ne Kadardır?

	Frekans(n)	Yüzde(%)
15-30dk	23	76,7%
30-45dk	5	16,7%
45-1h	2	6,7%
1h+	0	0,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.4. Oyun İçin Belirtilen En Etkili Zaman Dilimi Ne Kadardır?

Tablo 3.1.4.'te görüldüğü gibi soru 4'e bakıldığında "Oyun İçin Belirtilen En Etkili Zaman Dilimi Ne Kadardır?" görüşüne 23'ü (%76,7) 15-30dk , 5'i (%16,7) 30-45dk, 2'si (%6,7) 45-1h ve 0'ı (%0,0) 1h fazla cevabını vermiştir. Veriler sonucunda çocukların oyun için en etkili zaman 15-30 dk olduğu sonucuna varılmıştır.

3.1.5. Oyunlar İçin Belirtilen Zaman Diliminde Mevsimsel (Yaz,Kış,Bahar) Farklılıkları Gösteriyor Mu?

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	16	53,5%
Bazen	11	46,7%
Hayır	3	10,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.5. Oyunlar İçin Belirtilen Zaman Diliminde Mevsimsel (Yaz,Kış,Bahar) Farklılıkları Gösteriyor Mu?

Tablo 3.1.5.'e görüldüğü gibi soru 5'e bakıldığında "Oyunlar İçin Belirtilen Zaman Diliminde Mevsimsel (Yaz,Kış,Bahar) Farklılıkları Gösteriyor Mu?" sorusuna 16'sı (%53,5) evet, 11'i (%46,7) bazen ve 3'ü (%10,0) hayır cevabını vermiştir. Veriler doğrultusunda çocukların oyun için belirtilen zaman diliminde mevsimsel farklılıklar gösterdikleri saptanmıştır.

3.1.6. Oyun Yoluyla Ders Öğretimi Çocuğun Başarısını Arttırır

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Katılıyorum	25	83,3%
Katılmıyorum	5	16,7%
Kararsızım	0	0,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.6. Oyun Yoluyla Ders Öğretimi Çocuğun Başarısını Arttırır

Tablo 3.1.6'da görüldüğü gibi soru 6'ya bakıldığında "Oyun Yoluyla Ders Öğretimi Çocuğun Başarısını Arttırır" görüşüne 25'i (%83,3) katılıyorum, 5'i (%16,7) katılmıyorum ve 0'ı (%0,0) kararsızım cevabını vermiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda öğretmenlerin çocuklara oyun yoluyla ders anlatımının çocukların başarısında olumlu yönde etki ettiği sonucuna varılmıştır.

3.1.7. Oyun Yoluyla Öğretim İle Kalıcılık Daha Kolay Sağlanır

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Katılıyorum	30	100,0%
Katılmıyorum	0	0,0%
Kararsızım	0	0,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.7. Oyun Yoluyla Öğretim İle Kalıcılık Daha Kolay Sağlanır

Tablo 3.1.7.'de görüldüğü gibi soru 7'ye bakıldığında "Oyun Yoluyla Öğretim İle Kalıcılık Daha Kolay Sağlanır" görüşüne 30'u (%100,0) katılıyorum, 0'ı (%0,0) katılmıyorum ve 0'ı (%0,0) kararsızım cevabını vermiştir. Elde edilen veri sonucuna göre öğrencilerin eğitiminde ve başarılı olmaları oyun yoluyla kalıcılığın daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

3.1.8. Oyunlar Sırasında Çocukların Oyunlarına Katılma Düzeyiniz Nedir?

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Oyuna Katılıyorum	20	66,7%
Oyuna Katılmıyorum	1	3,3%
Oyuna Kısmen Katılıyorum	9	30,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.8. Oyunlar Sırasında Çocukların Oyunlarına Katılma Düzeyiniz Nedir?

Tablo 3.1.8.'de görüldüğü gibi soru 8'e bakıldığında "Oyunlar Sırasında Çocukların Oyunlarına Katılma Düzeyiniz Nedir?" görüşüne 20'si (%66,7) oyuna katılıyorum , 1'i (%3,3) oyuna katılmıyorum ve 9'u (%30,0) oyuna kısmen katılıyorum cevabını vermiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin çoğu oyun sırasında çocuklarla birlikte oyuna katılmaktadırlar.

3.1.9. Öğretmenlerin Çocukları Oyun Oynamaya Yönlendirmesi (Oyuna Dahil Etme)

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Tüm Çocukları Oyuna Dahil Etme	20	66,7%
Katılmak İsteyenleri Oyuna Dahil Etme	4	13,3%
Katılımı Zorunlu Tutma	6	20,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.9. Öğretmenlerin Çocukları Oyun Oynamaya Yönlendirmesi (Oyuna Dahil Etme)

Tablo 3.1.9.'da görüldüğü gibi soru 9'a bakıldığında "Öğretmenlerin Çocukları Oyun Oynamaya Yönlendirmesi (Oyuna Dahil Etme)" görüşüne 20'si (%66,7) tüm çocuklar oyuna dahil etme , 4'ü (%13,3) katılmak isteyenleri oyuna dahil etme ve 6'sı (%20,0) katılımı zorunlu tutma cevabını vermiştir. Bu veriler sonucunda öğretmenler oyun esnasında tüm çocukları oyuna katılmaları için çaba gösterdikleri görüşü saptanmıştır.

3.1.10. Genellikle Oyun İçinde En Çok Kullanılan Ödüller?

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Sözel İfade	3	10,0%
Alkış	4	13,3%
Sembol (yıldız, hediye...)	2	6,7%
Hepsi	21	70,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.10. Genellikle Oyun İçinde En Çok Kullanılan Ödüller?

Tablo 3.1.10’da görüldüğü gibi soru 10’a bakıldığında “Genellikle Oyun İçinde En Çok Kullanılan Ödüller?” görüşüne 3’ü (%10,0) sözel ifade , 4’ü (%13,3) alkış , 2’si (%6,7) sembol(yıldız, hediye...) ve 21’i (% 70,0) hepsi cevabını vermiştir. Bu veriler sonucunda öğretmenler, çocukları sözel ifade, alkış, sembol gibi ödüllerin hepsini kullanarak ödüllendirdikleri sonucuna varılmıştır.

3.1.11. Oyun İçinde Ceza Kullanımları

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Oyundan Çıkarma	1	3,3%
Oyuna Ara Verdirme	13	43,3%
Ceza Kullanmam	13	43,3%
Diğer...	3	10,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.11. Oyun İçinde Ceza Kullanımları

Tablo 3.1.11.’de görüldüğü gibi soru 11’e bakıldığında “Oyun İçinde Ceza Kullanımları” görüşüne katılımcıların 1’i(%3,3) oyundan çıkarma , 13’ü (%43,3) oyuna ara verdirme, 13’ü (%43,3) ceza kullanmam ve 3’ü (%10,0) diğer cevabını vermiştir. Bu veriler sonucunda öğretmenlerin çoğu oyuna ara verdirme ve ceza kullanmadıkları sonucuna varılmıştır. Diğer şıkkı işaretleyen katılımcılardan 2 kişi uyarı ve 1 kişi düşünme köşesi olarak görüşünü bildirmiştir.

3.1.12. Oyun Sırasında Kurallar ve Kısıtlamalar Koyarım

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	12	40,0%
Hayır	2	6,7%
Bazen	16	53,3%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.12. Oyun Sırasında Kurallar ve Kısıtlamalar Koyarım

Tablo 3.1.12.'de görüldüğü gibi, soru 12'ye bakıldığında katılımcıların 12'si (%40,0) evet, 2'si (%6,7) hayır ve 16'sı bazen cevabını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda öğretmenler oyun sırasında gerek görürlerse kısıtlama yada kural koydukları görüşüne varılmıştır.

3.1.13. Oyun Sonunda Tartışma Ve Değerlendirme Yapılır

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Katılıyorum	23	76,7%
Katılmıyorum	1	3,3%
Kararsızım	6	20,0%
Toplam	30	100,0%

Tablo 3.1.13. Oyun Sonunda Tartışma Ve Değerlendirme Yapılır

Tablo 3.1.13'de görüldüğü gibi soru 13'e bakıldığında "Oyun Sonunda Tartışma ve Değerlendirme Yapılır" görüşüne 1'i(%76,7) katılıyorum , 13'ü (%3,3) katılmıyorum ve 6'sı (%20,0) kararsızım cevabını vermiştir. Bu veriler sonucunda katılımcılar oyun sonunda tartışma ve değerlendirme yaptıkları sonucuna varılmıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, oyun çocuğun eğitimde ve kişilik gelişiminde büyük bir yer kapladığı ayrıca oyunun çocukların hayatının büyük bir kısmını oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Oyun sırasında öğretmenler..... olmalıdır sorusuna ise çocukların oyun esnasında öğretmenler gözlemci, güvenliği sağlayan, katılımcı, ortam sağlayan ve yol gösterici olmalıdır sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin çoğu oyun sırasında çocuklarla birlikte oyuna katılmaktadırlar. Öğretmenler, yapılandırılmamış oyun zamanı öncesi oyunun fiziksel ortamını hazırlayan ve oyun başlatan rolünderken, oyun sırasında daha çok gözlem yapmakta oldukları ve çocukların oyunlarına oyun arkadaşı olmak ve problem çözmek amacıyla dahil oldukları bulunmuştur.

Öğretmenler, oyun yoluyla öğretimin daha kalıcı olduğu görüşü saptanmıştır. Eğitimde oyunun önemi büyüktür görüşünü savunmuşlardır. Oyun sonunda ise ödül ve ceza kullanıp kullanmadıklarını sordüğümüzde ödül olarak alkış, sembol ve sözel ifade kullandıkları ceza olarak ise oyuna ara verdirme ve ceza kullanmadıkları sonucuna varılmıştır. 2 kişi ceza olarak uyarı ve 1 kişi düşünme köşesi olarak görüş bildirmiştir.

Oyun, çocuğun ilgisini artırır ve hayal dünyasını zenginleştirerek yaratıcı fikirler bulmasına ayrıca oyun yoluyla ders öğreniminin başarısının artmasında yardımcı olur. Oyun, birçok bilim adamına göre çocuğu tanımada ve tahlil etmede en iyi yoldur.

Okullarda çocuklara serbest oyun zamanı verilerek, hem içeride hem de dışarıda oyun alanları yapılması gerekmektedir. Oyun için düzenlenen ortam oyunun özelliğine uygun olmalıdır. Oyun için seçilen materyaller, oynanacak oyun için uygun, sağlam, eksiksiz ve dikkat çekici olmalıdır.

Çocukların oyuna ilişkin algılarının büyük ölçüde öğretmenlerin tutum ve davranışlarından etkilendiği göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin oyunu diğer etkinlikler kadar ciddi bir şekilde ele alarak oyunların yoğunluğu ve niteliği arttırılmalıdır.

Kaynakça

- Akandere, Mehibe. Eğitici OkulOyunları. 1. Basım. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
- Aral, N. (2001). Okul Öncesi Eğitiminde Oyun. İstanbul: Ya Pa Ofset.
- Ayşe, A. Dere, Ç. Çocukluk Döneminde Oyun Baskı: Eylül 2019, Ankara
- Baykoç, D. Üniversite Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü ve Kız Meslek Lisesi Öğrencileri İçin Oyun Kitabı. 1. Basım. İstanbul, Esin Yayınevi,2000.
- Hazar, M. (2006). Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim. Ankara: Tutibay Limitet Şirketi Yayınları.
- Huizinga, Joan. (Çev: Mehmet Ali Kılıçbay). Homo Ludens. Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme. 1. Basım. İstanbul, Aynnb Yayınlan, 1995.
- Kızıltepe, 2007Kontos, S. (1999). Preschool Teachers' Talk, Roles, and Activity During Free
- Kızıltepe, Z. (2007). Öğretim/Eğitim Psikolojisine Çağdaş Bir Yaklaşım.
- Kuru, O. (2008). 7- 12 Yaş Çocuklarının Psikomotor Gelişimlerinde Oyunun Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Memiş DA. Oyunun Çocuk Gelişimine Etkisi ve Eğitimdeki Önemi, Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, 14-16 Nisan, Gazi Üniversitesi, Ankara, Kök Yayıncılık, II, 442-448, 2006.
- Öztürk F. Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Ankara, Bağırhan Yayınevi, 51-54, 1998.
- Poyraz, H. Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak. 1. Basım. Ankara, Anı Yayıncılık, 1999.
- Sevinç, M. (2004). Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun. İstanbul: Yaylacık Matbaası
- Sevinç, Müzeyyen. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. 1. Basım. 2. Cilt. İstanbul, Morpa Kültür Yayınları, 2005.
- Tamer K. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını No:101, Meteksan Limited Şirketi, 2-38, 1987.